

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4094/2022
30.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Радославе Мађаров и Весне Станковић чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Владимир Пудар адвокат из ..., против тужене Основне школе „Свети Сава“ из Кикинде, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Зрењанину, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2778/22 од 27.06.2022. године, на седници одржаној 30.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2778/22 од 27.06.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2778/22 од 27.06.2022. године и пресуда Основног суда у Кикинди П1 132/21 од 27.04.2022. године, тако што СЕ ОДБИЈА тужбени захтев да се обавезе тужена да за период од 01.02.2018. до 31.12.2020. године исплати тужиоцу износе од: 113.036,25 динара на име накнаде трошкова за исхрану у току рада са законском затезном каматом од 01.02.2022. године до исплате и законску затезну камату обрачунату до 31.01.2022. године у износу од 25.774,23 динара и 146.709,30 динара на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора са законском затезном каматом од 01.02.2022. године до исплате и законску затезну камату обрачунату до 31.01.2022. године у износу 30.124,01 динар и накнади му трошкове поступка, као неоснован.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да исплати туженој износ од 48.000,00 динара на име трошкова целог поступка, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2778/22 од 27.06.2022. године одбијена је жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Кикинди П1 132/21 од 27.04.2022. године којом је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да за период од 01.02.2018. до 31.12.2020. године исплати тужиоцу износе од: 113.036,25 динара на име накнаде трошкова за исхрану у току рада са законском затезном каматом од 01.02.2022. године до исплате и законску затезну камату обрачунату до 31.01.2022. године у износу од 25.774,23 динара и 146.709,30 динара на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора са законском затезном каматом од 01.02.2022. године до исплате и законску затезну камату обрачунату до 31.01.2022. године у износу

30.124,01 динар, и накнади му трошкове парничног поступка од 100.790,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на члан 404. Закона о парничном поступку (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, испуњени су услови за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23), јер су основани ревизијски наводи о различитом поступању судова у истој правној ствари, што указује на потребу уједначеног тумачења и примене права по питању права на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора запослених у јавним службама, којима се плате исплаћују у висини минималне зараде и усаглашавања са правним схватањем Врховног касационог суда, усвојеним на седници Грађанског одељења одржаној 05.07.2022. године, које према члану 45. став 3. Закона о уређењу судова обавезује сва већа у саставу одељења, због чега је одлучено као у првом ставу изреке, на основу члана 404. став 2. ЗПП.

Испитујући побиијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код тужене обављао послове ..., за које је био утврђен коефицијент од 6,30 за обрачун и исплату њене плате. Основна плата тужиоца у спорном периоду, обрачуната као производ основице коју објављује Влада Републике Србије и коефицијента његовог радног места, била је нижа од минималне зараде. Због тога је тужена вршила њену корекцију до висине минималне зараде. Вештачењем је утврђена висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у неколико варијанти: према параметрима садржаним у Посебном колективном уговору за средње школе од 1999. године; параметрима из Општег колективног уговора од 2008. године и тренутно важећим, најповољнијим за тужену, параметрима из посебних колективних уговора у Републици Србији (накнада трошкова за исхрану у току рада у бруто износу од 250,00 динара на дневном нивоу, односно 175,25 динара нето, а накнада за регрес за коришћење годишњег одмора у висини $\frac{1}{12}$ минималне зараде на месечном нивоу).

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и обавезали тужену на исплату тражених накнада, и то за исхрану у току рада према параметрима из Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, а за регрес за коришћење годишњег одмора према параметрима из Посебног колективног уговора за делатност путне привреде, јер су тако обрачунати износи најповољнији за тужену. По становишту судова, Законом о платама у државним органима и јавним службама није регулисана минимална зарада због чега се примењују, на основу члана 2. став 2. Закона о раду, одредбе тог закона који минималну зараду дефинише као законски минимум којим се запосленом обезбеђује заштита и задовољавање његових егзистенцијалних и социјалних потреба. С`обзиром да у минималној заради нису садржани трошкови исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, нижестепени судови су закључили да тужилац има право да му се исти исплате у досуђеним износима.

Врховни суд налази да се основано изјављеном ревизијом указује да је приликом одлучивања о тужбеном захтеву материјално право погрешно примењено.

Право запосленог на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, за исхрану у току рада ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и регрес за коришћење годишњег одмора, прописано је одредбама члана 118. став 1. тачке 5. и 6. Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18). Одредбе Закона о раду примењују се, на основу члана 2. став 2. тог закона, и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено.

На утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи образовања и васпитања примењују се, сагласно члану 187. став 3. у вези с чланом 1. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17 ... 129/21), прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 113/17) уређује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3) и прописује да Влада утврђује и основицу за обрачун и исплату плата, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије (члан 3. став 1) и коефицијенте за обрачун и исплату плата (члан 8. став 1). Коефицијенти за обрачун исплата плата запослених у основном образовању утврђени су чланом 2. став 1. тачка 1. Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 119/23).

Право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора запослених у основним и средњим школама није предвиђено Законом о платама у државним органима и јавним службама. Према одредбама тог закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему и садржи додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (члан 4). То право није предвиђено ни Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15, 27/22). Наведеним општим актом одређени су елементи за утврђивање плате тако што се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом, с тим што уколико је основна плата запосленог која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата за пуно радно време и остварени стандардни учинак мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на наведени начин исплаћује се у висини минималне зараде (члан 20). Њиме су уређене и накнаде трошкова на које запослени имају право, али не и накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора (члан 26).

Тужилац је запослен у школи, па се на утврђивање и обрачун његове плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењује посебан пропис - Закон о платама у државним органима и јавним службама, па нема места супсидијерној примени одредаба Закона о раду, који би се примењивао само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених не би били уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и

регрес за коришћење годишњег одмора, произилази да та одредба посебног закона искључује примену одредбе члана 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду. С`обзиром да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса у утуженом периоду тужиоцу исплаћивана кроз коефицијент за обрачун његове плате, не припада му право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју потражује тужбом, без обзира на чињеницу што му је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Следствено изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

Одлука о трошковима поступка, садржана у трећем ставу изреке, донета је применом члана 165. став 2. у вези с чл. 153. став 1. и 154. ЗПП. Туженој су, у оквиру стављеног захтева, признати трошкови целог поступка и то за састав одговора на тужбу и једног поднеска по 6.000,00 динара и жалбе и ревизије по 18.000,00 динара.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић